

ГОЛОВНЕ

ХРОНІКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

№101, 4–12 липня 2022

Дорогі підписники та підписниці!

Нагадуємо, що наш бюлетень виходить в оновленому форматі. Тепер наприкінці підбірки новин ви також знайдете короткий огляд фейків російської пропаганди про війну в Україні. Можливо, ці викриття стануть для вас приводом і опорою для розмов з людьми, які піддаються впливу російської пропаганди, а може ви просто зрозумієте більше про логіку пропагандистів і зможете застосувати ці знання у своїй роботі. Інформаційна війна – частина гібридної агресії Російської держави, протистіймо їй разом!

КОНФЕРЕНЦІЯ З ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

4–5 липня в Лугано (Швейцарія) відбулася конференція з питань повоєнної відбудови України. Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль [повідомив](#), що наявний [план](#) відбудови вже досяг 750 мільярдів доларів. Основним джерелом фінансування будуть конфісковані активи російської держави та олігархів, — за різними оцінками, у розмірі від 300 до 500 мільярдів доларів. Заступник керівника Офісу президента України Кирило Тимошенко [наголосив](#), що вже зараз на деокупованих територіях треба відбудувати майже 40 тисяч об'єктів критично важливої інфраструктури. За час повномасштабного вторгнення українські правоохоронці в рамках кримінальних проваджень [заарештували](#) активи майже на 33 мільярди гривень.

Запропонована українською стороною [платформа](#) відбудови країни «Об'єднані в захисті — об'єднані у відновленні» матиме три рівні: першій — лідери держав, що визначають стратегічні напрями, другий — спільна координаційна група керівників виконавчої влади та осіб, які приймають рішення, з України, США,

ЄС, Великобританії, Польщі та інших країн-партнерок, і третій — тематичні групи з галузевих напрямів. Більше про план України — [тут](#). [Рекомендації](#) щодо відбудови країни надало й українське громадянське суспільство.

За підсумками конференції було прийнято [декларацію](#), яка є рамкою для довгострокового процесу відбудови України. Європейський інвестиційний банк [заявив](#), що готовий допомогти у відбудові Маріуполя, а Франція [зосередитиметься](#) на Чернігівській області. Литва [надасть](#) Національному банку України додаткові 10 мільйонів євро на проведення термінових відновлювальних робіт.

Президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн також [анонсувала](#) створення платформи ЄС для відновлення України, за допомогою якої Європейська комісія матиме змогу запропонувати свій великий досвід та програми, що поєднують реформи та інвестиції. Водночас вона [повідомила](#), що ЄС розробляє юридичну основу конфіскації активів РФ на користь України, це [підтримує](#) й голова МЗС Великобританії Ліз Трасс, проте Швейцарія [проти](#) цього, вона наголошує, що цей крок порушує право власності.

ЄС НАДАЄ УКРАЇНІ ДОПОМОГУ У РОЗМІРІ ОДНОГО МІЛЬЯРДА ЄВРО

Рада Європейського Союзу схвалила виділення Україні 1 мільярда євро макрофінансової допомоги на «забезпечення нагальних потреб». Водночас італійська газета Corriere della Sera з посиланням на посадовців у Києві та Брюсселі [пише](#), що Німеччина вже понад місяць блокує допомогу Україні від ЄС у розмірі 9 мільярдів євро.

До українського бюджету [надійшло](#) ще 1,7 мільярда доларів безповоротної грантової [допомоги](#) від Цільового фонду Світового банку та Агентства США з міжнародного розвитку, кошти спрямують на зарплати медикам.

Прем'єр Великобританії Борис Джонсон [анонсував](#) додаткову військову допомогу Україні на 100 мільйонів фунтів. Уряд [Швеції](#) перерахував на допомогу ЗСУ ще 1,7 мільярда гривень. Президент США Джо Байден [підписав](#) надання Україні 15-го пакету військової допомоги обсягом 400 мільйонів доларів. У тому числі до нього увійдуть ще 4 новітні ракетні системи HIMARS. [Нідерланди](#) передадуть Україні броньовані машини та самохідні гаубиці, [Канада](#) — броньовані машини, а [Німеччина](#) знайшла виробника боєприпасів для зенітних самохідних артилерійських установок Gepard, постачання яких в Україну дотепер було проблемою через нестачу снарядів. Водночас міністр закордонних справ Угорщини Петер Сійярто [заявив](#), що Угорщина не постачає Україні озброєння, через небажання, щоб угорці на заході України зазнали російських обстрілів.

Європейський Союз [планує](#) вжити заходів щодо недопущення контрабанди з України зброї, пов'язаної з російсько-українською війною, щоб організована злочинність не отримала до неї доступ.

УКРАЇНА НАЗВАЛА КІЛЬКІСТЬ ЗНИКЛИХ БЕЗ ВЕСТИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Станом на 11 липня в Україні зниклими безвісти вважаються майже 7200 військовослужбовців. Йдеться про представників різних інституцій, в тому числі прикордонників та спецслужбовців — про це [повідомляє](#) уповноважений із питань осіб, які зникли безвісти за особливих обставин, Олег Котенко.

12 липня з російського полону на тимчасово окупованій території Херсонської області завдяки [спецоперації](#) вдалося [звільнити](#) п'ятьох осіб.

Росія утримує в полоні близько ста військових медиків, у тому числі з «Азовсталі», проте офіційно визнати цей факт відмовляється. Однією з причин цього, на [думку](#) Медійної ініціативи за права людини, є їхнє примусове залучення до лікування російських військовослужбовців.

Історію одного із полонених [розповідає](#) «Українська правда. Життя».

РОСІЯ ВТРАТИЛА НАСТУПАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ У ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ, УСПІХИ ВСУ НА ПІВДНІ КРАЇНИ

Президент Росії Володимир Путін [наказав](#) міністру оборони Сергію Шойгу дати «відпочити» військам, які брали участь в окупації Луганської області, та «наростити бойові можливості». Цим він фактично визнав, що російська армія під час боїв на Луганщині втратила свій наступальний потенціал і не має змоги вести подальші бойові дії. У цей час російські війська створюють [умови](#) для можливого наступу на Краматорськ Донецької області, який може тривати водночас із наступом на Слов'янськ. Раніше окупований [Северодонецьк](#) на межі гуманітарної катастрофи, а в окупованому Лисичанську Луганської області залишилося 10–12 тисяч жителів, які з різних причин відмовилися від евакуації. За словами віце-прем'єр міністрки України Ірини Верещук, їх вивозять до фільтраційних таборів, де піддають жорстокому та нелюдському поводженню. США [зазначають](#), що Росія має щонайменше 18 таких таборів, їхнє створення було заплановано ще до початку повномасштабного вторгнення. Британська газета The Times у редакційній статті, присвяченій виходу українських військ із Лисичанська, [закликала](#) підтримати Україну зброєю, а не підштовхувати її до миру на не вигідних умовах.

Голова військово-цивільної адміністрації Донецької області України Павло Кириленко [закликав](#) мешканців евакуюватися, щоби зберегти життя та краще захистити регіон від російських військ під час наступу. Associated Press [зазначає](#), що заклик до мешканців може стати однією з наймасштабніших евакуацій із початку війни, — йдеться про вивезення 350 тисяч людей.

Водночас на півдні України ситуація відрізняється. 10 липня міністр оборони України Олексій Резніков [заявив](#), що президент Володимир Зеленський наказав Збройним силам деокупувати райони півдня країни. Міністрка з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Ірина Верещук також [закликала](#) українців залишити окуповані частини Запорізької та Херсонської

областей, щоби Збройні сили України під час контрнаступу не наражали на небезпеку мирне населення.

11 липня ЗСУ [знищили](#) склад окупантів із боєприпасами в тимчасово окупованій Новій Каховці Херсонської області. Головне управління розвідки Міністерства оборони України [вказує](#), що росіяни регулярно спалюють тіла своїх загиблих військовослужбовців, щоби приховати втрати. Рух опору охопив усі території, окуповані Росією, як він діє — у [публікації](#) Hromadske.

«Українська правда» [розповідає](#) про українських артилеристів, які беруть участь у деокупації Херсонської області. Репортажі про ситуацію в окупованих містах півдня України публікують [Бі-Бі-Сі](#) та Центр прав людини [ZMINA](#).

ПУТІН ПІДПИСАВ УКАЗ ПРО НАДАННЯ ГРОМАДЯНАМ УКРАЇНИ РОСІЙСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА У СПРОЩЕНОМУ ПОРЯДКУ

Президент Росії Володимир Путін підписав [указ](#), який дозволяє всім громадянам України звертатися за російськими паспортами в спрощеному порядку — раніше це стосувалося лише мешканців окупованих територій.

Міністерство закордонних справ України [засудило](#) подібний крок, підкреслив, що паспортизація українських громадян є юридично нікчемною й не матиме правових наслідків для України. На думку Інституту вивчення війни (ISW), таким чином Росія готує ґрунт для спроб анексії територій України за межами Донбасу. Президент Центру досліджень соціальних перспектив Донбасу Сергій Гармаш [проаналізував](#), якій подібний крок Росії вплинув на тимчасово окуповані території Луганської та Донецької областей та розповів про його перспективи зараз.

САНКЦІЇ

Канада [поверне](#) до Німеччини необхідні для обслуговування газопроводу «Північний потік-1» російські турбіни, які вона ремонтувала, проте планує розширити санкції проти газового, нафтового та хімічного секторів, а [також](#) російських пропагандистів. Раніше міністр економіки Німеччини Роберт Хабек [заявив](#), що обладнання, яке потрапило під санкції проти Росії, є критично важливим для газових потоків до Європи, тож у разі відмови Канади повернути турбіни, санкції впливатимуть на Німеччину сильніше, ніж на Росію. Україна виступала проти повернення турбін, та наголошувала, що це [випробування](#) готовності уряду Канади зберігати санкції та надалі сприяти ізоляції Росії.

Японія [запровадила](#) нові санкції проти Росії.

Голова європейської дипломатії Жозеп Боррель написав [текст](#) про вплив санкцій на Росію та можливості їхнього використання. [Переклад](#) російською публікує видання «Медуза».

РОСІЯ ВИВОЗИТЬ З УКРАЇНИ ВКРАДЕНЕ ЗБІЖЖЯ

Експорт Україною збіжжя досі є однією з цілей російських атак. Пожежа, що виникла внаслідок обстрілів, [знищила](#) 20 га пшениці в Дніпропетровській та Запорізькій областях. Міноборони України [заявило](#), що Росія намагається у такий спосіб підірвати світову продовольчу безпеку. Крім цього, триває й незаконне вивезення збіжжя з тимчасово окупованих територій. Україна [попросила](#) Туреччину перевірити низку кораблів, які, ймовірно, транспортують украдене Росією збіжжя, проте пізніше стало відомо, що Туреччина проігнорувала звернення України і [відпустила](#) затримане російське судно. Проєкт «Схеми» Радіо Свобода опублікував результати [розслідування](#), за підсумками якого заявив, що Росія систематично вивозить крадене українське збіжжя через Крим до портів Туреччини, незважаючи на твердження турецької влади, що вони не купують збіжжя з окупованих територій. Це також підтверджує Головне управління розвідки Міноборони України. Водночас унаслідок деокупації острова Зміїний Україна знову матиме [можливість](#) вивозити збіжжя судновим ходом річки Дунай до Чорного моря.

РОСІЯ ПОСИЛЮЄ ПОКАРАННЯ У СПРАВАХ ПРО «ВІЙСЬКОВІ ФЕЙКИ»

У російських судах [розглядається](#) дев'ять кримінальних справ про військові «фейки», ще приблизно 60 у процесі. Держдума Росії ухвалила пакет [поправок](#) до Кримінального кодексу. Вони, зокрема, [запроваджують](#) додаткові покарання за співпрацю з іноземними спецслужбами та публічні заклики до діяльності, спрямованої проти безпеки Росії. Нові справи про військові фейки підтверджують: тюремний термін може загрожувати будь-якій публічній персоні, яка відкрито протистає політиці влади, розповідає Павло Чіков («Агора») у [колонці](#) про справу опозиційного депутата Олексія Горінова, засудженого до семи років колонії за виступ проти вторгнення в Україну. Це перший реальний термін ув'язнення за цими статтями. Заступник директора Amnesty International зі Східної Європи та Центральної Азії Брюс Міллар [заявив](#), що вирок Олексію Горінову є неправомірною розправою за висловлення своєї думки, а не відправленням правосуддя, а юристи та правозахисники [закликали](#) скасувати вирок.

У деяких містах антивоєнні протести, хоч і нечисленні, тривають п'ятий місяць. «Медуза» [розповідає](#) історію активіста зі Смоленська, який щодня виходить на одиночний пікет.

Ще однією з форм антивоєнного спротиву в Росії є диверсії на залізниці, які влаштовують «рейкові партизани». The Insider взяв у них [інтерв'ю](#).

ПРОТИДІЯ ФЕЙКАМ

РОСІЯ ЗАЯВЛЯЄ ПРО ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ HIMARS НЕ В ТОМУ РЕГІОНІ, ДЕ ВОНИ НАСПРАВДІ ПЕРЕБУВАЮТЬ

6 липня Міністерство оборони Росії [прозвітувало](#) про знищення в Донецькій області двох реактивних систем залпового вогню HIMARS, які США надали Україні. Ця заява проілюстрована невеликим [відео](#), знятим уночі з дрона: ракета потрапляє в землю неподалік кількох погано помітних об'єктів, схожих на припарковані автомобілі. Жодних об'єктів, які були би схожими на дві установки HIMARS, у кадрі немає. Угруповання об'єднаних сил [підкреслює](#), що ця заява Міноборони Росії є фейком. За відкритими даними, РСЗВ розташовані геть [не там](#), де про їхнє знищення звітує Міноборони Росії: напередодні вони були [продемонстровані](#) в репортажі із Запорізької області.

Видання «Проект» [дослідило](#) прес-релізи Міноборони РФ із початку війни і виявило в них безліч нестижовок щодо послідовності захоплення українських територій і кількості нібито знищеної Росією української техніки.

ПІДҐРУНТЯ ДЛЯ АННЕКСІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ГОТУЄТЬСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ЗАЯВ ПРО «ПРАГНЕННЯ» ДО ЦЬОГО ЇЇ ВЛАДИ ТА МЕШКАНЦІВ

Низка російських пропагандистських медіа, у тому числі [ТАСС](#) та [РІА Новини](#), поширили повідомлення, що влада та мешканці тимчасово окупованих територій Харківської області нібито прагнуть приєднання регіону до Росії. Ця заява є фейком. Пропагандисти посилаються на інтерв'ю Віталія Ганчева, якого російська окупаційна влада призначила так званим «головою тимчасової громадянської адміністрації» в окупованій частині Харківської області. Цей орган є фіктивним і не має нічого спільного з офіційною українською владою. Віталій Ганчев [добровільно](#) пішов на співпрацю з окупаційними силами, Україна [висунула](#) йому звинувачення в державній зраді та колабораційній діяльності. Заява, що мешканці окупованої частини Харківської області хочуть приєднатися до Росії, не мають фактичних підстав. Російські окупаційні війська й надалі [перешкоджають](#) евакуації мешканців на підконтрольну Україні територію. Проте в Харківській ОВА [повідомляють](#), що попри регулярні обстріли, українська влада та волонтери [організують евакуаційні маршрути](#). Мешканці Харківської області, яким виїхали на підконтрольну Україні територію, [повідомляють](#) про масові факти [мародерства](#) та злочини російської армії проти мирного населення. Це [підтверджують](#) і [мешканці](#) тимчасово окупованих районів області. Лише за останні тижні [територія](#) Харківської області [неодноразово обстрілювалася Росією](#). За даними на кінець червня, усього в області від російських обстрілів [постраждали](#) понад 4 тисячі житлових будинків. Згідно з соціологічним [дослідженням](#) КМІС, 82 % тих, хто на даний момент проживає на тимчасово окупованих територіях, негативно ставляться до Росії. Докладніше в [матеріалі](#) StopFake. Дані фейкові заяви свідчать, що російська влада має намір анексувати Харківську область і намагається легітимізувати це за допомогою заяв про «прагнення мешканців». Це не перша подібна спроба: так, раніше

окупаційна влада [проголосила](#) місто Балаклія Харківської області частиною Білгородської області Росії. Підтверджує ці плани також [публікація](#) російською окупаційною владою Харківської області нового прапора із зображенням російського імператорського двоголового орла. Такі наміри [підтверджують](#) і аналітики Інституту дослідження війни (ISW).

ІДЕЇ ТА ПРАКТИКИ ДЛЯ РОЗКРИТТЯ ФЕЙКІВ

Отар Довженко, медіаексперт, головний редактор видання «Детектор медіа», [розмірковує](#), як саме українським ЗМІ варто діяти, щоби протидіяти російській пропаганді. Зокрема, на його думку, не можна транслювати загрози, що озвучує Росія, через те, що вони є інструментом психологічного впливу, і ЗМІ мимоволі сприяють їхньому розповсюдженню. Ксенія Ілюк, провідна аналітикиня даних «Детектор Медіа», [окреслює](#) головні тренди російської дезінформації. Найважливішу роль у її спростуванні відіграють регіональні медіа, зокрема ті, які були змушені виїхати з тимчасово окупованих територій. Репортаж про роботу українських ЗМІ в екзилі — [тут](#).